

Unia
Europejska

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”
„Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi”
„Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej
„Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020”
Materiał przygotowany przez Politechnikę Bydgoską im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

Jak uprawiać ziola?

Prof. dr hab. inż. Jadwiga Andrzejewska - Politechnika Bydgoska

22.06.2022

KPODR Minikowo

Co to są zioła?

- Grupa roślin leczniczych, przyprawowych, olejkodajnych, barwierskich, miododajnych i garbnikowych.
- Określenie potoczne kojarzące się z roślinami leczniczymi.

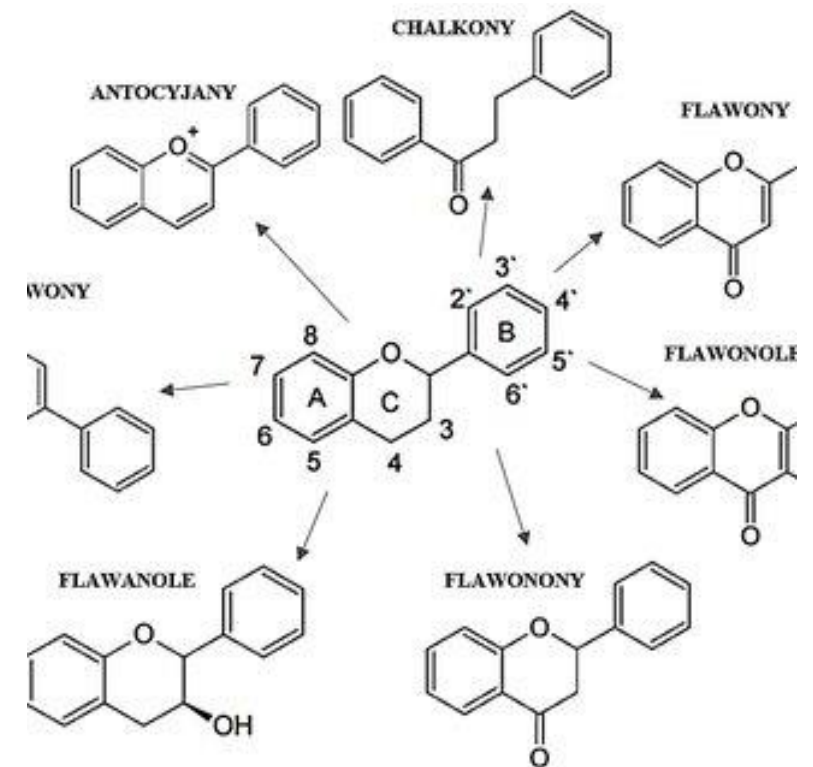
---

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Zioła (rośliny zielarskie)

- Grupa roślin zawierająca biologicznie czynne (aktywne) substancje (metabolity wtórne) działające na organizm ludzki lub zwierzęcy.
- Metabolity wtórne są unikalne dla poszczególnych rodzin, gatunków, a nawet organów roślin.
- Jedna roślina gromadzi od kilku do kilkudziesięciu różnych substancji aktywnych.

Sposób uprawy zależy od przeznaczenia surowca:

- Uprawy komercyjne w celu pozyskania surowca na cele lecznicze, spożywcze i kosmetyczne.
- Uprawy hobbystyczne na własny użytek – ogródki, balkony, parapety.
- Uprawy konwencjonalne i ekologiczne.
- Uprawy wykorzystywane w agroturystyce.

Rola ziół a agroturystyce

- Walory dekoracyjne
- Walory przyprawowe
- Pożytki dla pszczół
- Surowce do tłoczenia olejów, destylacji olejków, produkcji nalewek.
- Surowce do prowadzenia warsztatów spożywczych, kosmetycznych, farbiarskich, artystycznych i in.
- Miejsce relaksu

---

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Gatunki ziół o walorach dekoracyjnych

- Ogórecznik lekarski
- Jeżówka purpurowa
- Hyzop lekarski
- Lawenda wąskolistna
- Szałwia lekarska
- Tymianek pospolity
- Kozłek lekarski (w drugim roku uprawy)
- Prawoślaz lekarski i malwa czarna
- Nagietek lekarski

Przyprawowe gatunki ziół - przykłady

- Bazylia pospolita
- Cząber ogrodowy
- Czosnek niedźwiedzi
- Kolendra siewna
- Lebiodka pospolita (oregano)
- Majeranek ogrodowy
- Tymianek pospolity

---

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Lecznicze gatunki ziół - przykłady

- Szałwia lekarska
- Melisa lekarska
- Mięta pieprzowa
- Kozłek lekarski
- Prawoślaz lekarski
- Szanta zwyczajna

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Gatunki dostarczające oleju tłustego

- Czarnuszka siewna
- Wiesiołek dwuletni
- Ostropest plamisty
- Len zwyczajny
- Lnianka siewna
- Dynia zwyczajna

https://www.google.com/search?q=czarnuszka+siewna&client=firefox-b-d&sxsrf=ALiCzsY62bkZf5CFCwR89mT9lsFlmwXoYA:1655201096200&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKewiDI_vK2Kz4AhWNs4sKHRKcC_BsQ_AUoAXoECAIQAw&biw=1280&bih=586&dpr=1.5#imgsrc=Uu5Otilr8QbOdM

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Gatunki „magiczne”

- Dziurawiec zwyczajny
- Ruta zwyczajna
- Lubczyk lekarski

*”Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich”*

-

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Podział gatunków wg lat użytkowania

Gatunki jednoroczne

- Kolendra siewna
- Ogórecznik lekarski
- Rumianek pospolity
- Czarnuszka siewna
- Ostropest plamisty
- Nagietek lekarski
- Majeranek ogrodowy

Gatunki wieloletnie

- Mięta pieprzowa
- Melisa lekarska
- Lebiodka pospolita
- Tymianek pospolity
- Szałwia lekarska
- Jeżówka purpurowa
- Hyzop lekarski

Zasady nawożenia ziół

- Najkorzystniej w 2. roku po oborniku
- Dobrze rozłożony kompost
- Ponadto w uprawach konwencjonalnych:
  - jesienią lub wczesną wiosną nawozy fosforowe i potasowe
  - nawozy azotowe: najczęściej ok. 60 kg/ha w dwóch dawkach

Zakładanie plantacji z siewu
bezpośrednio do gruntu:

- - rumianek pospolity
- - czarnuszka siewna
- - nagietek lekarski
- - ostropest plamisty
- - kolendra siewna
- - kminek zwyczajny
- - wiesiołek dwuletni

Zakładanie plantacji z siewu bezpośrednio do gruntu lub z rozsady:

- Bazylia pospolita
- Majeranek ogrodowy
- Tymianek pospolity
- Melisa lekarska
- Szałwia lekarska
- Lebiodka pospolita (oregano)
- Mięta pieprzowa – rozłogi.

Pielęgnacja ziół

- Zachwaszczenie jako podstawowy problem
- Okrywanie roślin przed zimą
- Odmładzanie plantacji
- Choroby
- Szkodniki

"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja i wykorzystanie ziół jako bazę do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"

Zbiór i postępowanie po zbiorze – surowce olejkowe

- Zwykle dwa razy w sezonie wegetacyjnym, pierwszy raz na początku kwitnienia, drugi – w zależności od fazy rozwojowej i pogody
- Suszenie w miejscu czystym, suchym, przewiewnym, bez dostępu światła słonecznego lub w suszarni z obiegiem powietrza o temperaturze do 35°C.
- Przechowywanie – worki papierowe, słoje szklane.

Zbiór i postępowanie po zbiorze – surowce kwiatowe

- Zbiór ręczny, systematyczny w miarę zakwitania roślin.
- Delikatne traktowanie surowca po zbiorze, układanie w cienkich warstwach
- Suszenie w miejscu czystym, suchym, przewiewnym, bez dostępu światła słonecznego lub w suszarni z obiegiem powietrza o temperaturze do 35°C.
- Przechowywanie – worki papierowe, słoje szklane.

Rumianek pospolity

Zbiór i postępowanie po zbiorze

– surowce na nasiona i suche owoce

- Wybrać kompromisowy termin zbioru (nie wszystkie nasiona i owoce muszą być dojrzałe)
- Część nasion pozostanie na polu
- Dosuszenie w temperaturze pokojowej lub na suszarni w temp. do 40°C.
- Przechowywanie w workach papierowych.

Jakich gatunków ziół nie polecam w agroturystyce

Generalnie – roślin kumulujących alkaloidy:

- datura (trąbka anioła)
- pokrzyk wilcza jagoda
- konwalia majowa

lub furanokumaryny:

- arcydzięgiel lekarski

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Zioła o ograniczonej przydatności w agroturystyce

- ostropest plamisty
- pokrzywa zwyczajna
- mniszek lekarski

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Uprawy alejowe ziół
– propozycja dla
ekologicznych
gospodarstw
agroturystycznych

Literatura

1. Andrzejewska J., Pisulewska E. 2019. Uprawa roślin zielarskich. Wyd. Uczeln. UTP. Bydgoszcz
2. Pisulewska E., Andrzejewska J., Krochmal-Marczak B. 2020. Rośliny prozdrowotne w uprawach małoobszarowych. Wyd. Uczeln. UTP. Bydgoszcz

Warto w
agroturystyce
wykorzystać
urodę i właściwości
roślin zielarskich!

---

*"Magiczno-praktyczne właściwości ziół - produkcja zielarska
bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich"*

Projekt pn. „**Magiczno-praktyczne właściwości ziół – produkcja zielarska bazą do budowania oferty turystycznej na obszarach wiejskich**”, obejmujący konferencję i warsztaty, jest realizowany w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, Plan Operacyjny na lata 2022-2023 i jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Organizator:

**KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

Partner merytoryczny:

**POLITECHNIKA
BYDGOSKA**
im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich

**Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich**

Odwiedź portal KSOW – **www.ksow.pl**
Zostań Partnerem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.

